

SKRÓT BADAŃ NAUKOWYCH

Odporni rodzice – odporne dzieci. Jak zasoby psychiczne rodziny wpływają na odporność psychiczną dziecka



Artykuł naukowy opublikowany w 2021 roku w piśmie "Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce", vol.16, nr 2 (60).

Autorzy: I.Sikorska, M. Adamczyk-Banach, M.Polak.



Cechy odpornej rodziny

Odporność psychiczna jest zasobem uwarunkowanym zarówno czynnikami biologicznymi (temperament, stan zdrowia), jak i społecznymi, spośród których szczególnie ważny jest wpływ wychowawczy rodziców i atmosfera w rodzinie.



ODPORNÓŚĆ RODZINY JAKO JEJ SPOSÓB REAGOWANIA NA STRES

Przekonania i założenia



1. Rodzina postrzega stres jako zagrożenie czy wyzwanie?
2. Czy rodzina stara się używać swoich potencjałów do pozbycia się stresu?
3. Czy rodzina korzysta z wiary, duchowości, by radzić sobie ze stresem?

Wzory funkcjonowania



1. Czy rodzina chce się zmieniać, by rozwiązać problem?
2. Czy członkowie rodziny wspierają się wzajemnie?
3. Czy rodzina korzysta ze wsparcia bliskich, znajomych, instytucji, by poradzić sobie z problemem?

Komunikacja



1. Czy członkowie rodziny potrafią się porozumiewać ze sobą?
2. Czy w rodzinie można okazywać emocje i czy są one akceptowane?
3. Czy członkowie rodziny współpracują ze sobą w sytuacji stresu?

Rodzic odporny psychicznie:

- 1) Ma poczucie własnej skuteczności i przekonanie o wpływie na bieg własnego życia. Jest gotowy do podejmowania wyzwań.
- 2) Ma poczucie dobrostanu psychicznego i zadowolenie z własnego życia.
- 3) Ma poczucie społecznej przynależności i sieć przyjacielskich relacji, które są ważne i wspierające.
- 4) Radzi sobie z czynnikami ryzyka w postaci np. problemów finansowych, choroby, czy niepełnosprawności.



Grupa badawcza: 121 matek i 115 ojców

Narzędzia badawcze:



Skala obserwacyjna DECA

Mierzy odporność psychiczną dzieci, składa się z 37 pozycji podzielonych na 4 skale:

- inicjatywa
- samokontrola
- przywiązanie
- zachowania niepokojące

Skala pomiaru prężności SPP-25

Składa się z 25 stwierdzeń, które pozwalają na mierzenie natężenia 5 czynników:

1. wytrwałości i determinacji w działaniu (Wytrwałość),
2. otwartości na nowe doświadczenia i poczucia humoru (Otwartość),
3. kompetencji osobistych do radzenia sobie i tolerancji negatywnych emocji (Radzenie sobie),
4. tolerancji na niepowodzenie i traktowanie życia jako wyzwania (Tolerancja porażek),
5. optymistycznego nastawienia do życia i zdolności mobilizowania się w trudnych sytuacjach (Optymizm).

WYNIKI BADAŃ

Odporność psychiczna rodziców dodatnio koreluje ze wszystkimi wymiarami odporności dzieci.

Odporność psychiczna matek korelowała z odpornością psychiczną ojców, co może wskazywać, że partnerzy wpływają na siebie pozytywnie lub też wiążą się w pary z osobą o podobnej odporności psychicznej.

Na osłabienie odporności psychicznej dzieci i rodziców wpływają trudne zdarzenia życiowe, których doświadcza rodzina. W przypadku dzieci tego rodzaju przeżycia (choroba, śmierć, wypadek w rodzinie) obniżają nie tylko globalny poziom odporności, ale również jej czynniki składowe. Dziecko staje się mniej aktywne i pomysłowe, może słabiej kontrolować swoje zachowanie oraz stać się nieufne społecznie.

Wytrwałość była istotnie wyższa u rodziców dzieci z wyższym poziomem zachowań problemowych.

Czynnikiem, który okazał się nie mieć znaczenia dla odporności psychicznej dziecka, było jego zdrowie somatyczne.



Wnioski:

- **Zasoby odporności psychicznej rodziców pozostają w silnym, pozytywnym związku z odpornością psychiczną ich dzieci.**
- **Nie stwierdzono korelacji pomiędzy zachowaniami niepokojącymi u dzieci a ich własną odpornością psychiczną oraz pomiędzy zachowaniami niepokojącymi u dzieci a odpornością psychiczną ich rodziców.**
- **Dzieci rodziców o wysokim poziomie odporności psychicznej różnią się istotnie w zakresie własnej odporności od dzieci rodziców charakteryzujących się niskim poziomem tego zasobu.**
- **Dzieci o wysokim poziomie zachowań niepokojących nie różnią się istotnie pod względem odporności psychicznej od dzieci o niskim poziomie tych zachowań.**
- **Upowszechnianie wiedzy o znaczeniu posiadania i rozwijania zasobów odporności psychicznej rodziców dla zdrowia psychicznego ich dzieci powinno odbywać się zarówno drogą społecznej popularyzacji wiedzy, jak i edukacji rodziców.**